

Tiagõ hatu kene bumanikiaki

TIAGO

Tiagõ hatukiri xinānikiaki, na hātẓarā

1 ¹Matu Israelĩ 12 huni bakebũ hatũ bababũ mã Jesus Cristo ikũwaĩbu mai hirabi anu mã sa ini manibaunabu ẽ Tiagõ, Deus inũ nukũ Shanẽ Ibu Jesus Cristõ tsumapã ẽ matu kene bumai uĩrakãwẽ.

Hawẽ xinã Deusũ nuku tapĩmai hawẽ kuxipakũkaĩtikiaki, na hātẓarā

²Ë betsabu inũ ẽ puibuũ, hawara bika betsa betsapa mã mekĩ tenebiai Deusũ benimati mã hayawẽ xinã txākākãwẽ. ³Mã ma unaiĩ, haska mã ikũwaĩ matu unãti wakĩ matu bika tenemaiburã. Haskawẽ taeshũ haska matu nuitapa waibu keska tapĩkĩ teneakeakekĩ ana hawẽ kuxipakĩ mã tapĩ hawẽ ewakũkainai. ⁴Hawara mã teneai hawẽ Deusũ matu kuxipa wakĩ matu ewa wanũ, iwanã, matu xinã nukumakatsis ikai hawẽ kuxipai mã ana hawawẽ bika tenetirumai ha hawẽ Deusũ matu unãti wai hayai keyurikubaĩkãwẽ.

⁵Tsuara hatiri mã unānepariamarã, Deus yukakubaĩkãwẽ. Hawẽ unāneparã, hatũ matu inaĩkiki, hawa yauxiamarã. Mã haska Deuskiri xinãkĩ dasibi hawara akatsis ikai matu ashũturu hayaki, hawẽ unānepa keyutiruma haya inũ hatũ hawa matukiri txakabu xinãkĩ metuismarã. ⁶Haska Deusbe hātẓakĩ yukakinã, txanima ikũ besti wakĩ akubaĩkãwẽ: “Ea inãtirumẽkaĩ”, ikĩ xinã dabewama akinã. Hamẽ mã xinã dabewẽ xinãkĩ mã ea akairã, iānẽwã niwẽ betxuruwãkĩ tũkash abubumis keska wakĩ mã akawaii. ⁷Tsuabura haska keskakĩ hatũ xinã betsa wakeakekĩ yukamisburã, hawara Deus anua bitirubumaki, ⁸natiã hatũ hamapaikiri Deus yukabiatã haskas ikũwãkĩ xinãma pena betsatiã ana haskakiri yukaxina ikũwãkĩ mestẽwãmamarã.

⁹Haska inũ, ikũwaĩ betsa mabu itxapa hayama tsuã hakiri xinaĩsmabia Jesus Cristo ikũwaĩwẽ taeshũ Deusũ kẽwãshanaiwẽ taea hau benima bestikũkaĩnũwẽ. ¹⁰Mã ikũwaĩ mabuyabuũ, matũ mabu bestiwe hawẽ keĩ

mã xināyamanūbū Deusū matu ma yusīmawē taea maturi benimarikāwē, matū mabu mã hayabiarã, harã, ni mashu hawē huayabis debumis keska mã unaĩnã. ¹¹Mabuya hiwebiani eskashākanikiki. Hakiri matu yuinū nīkakāwē. Ni hua taea hawēruabiakē bari tashni kuhairakirākī hua hawērua pepabia benukī barī utsi wakī niri amis keskai haska keskariai huni mabuwāyã hiwea mawai hawē mabu hawēruayabia hawē mabu inānanāmis habu benui yamanūbarikanikiki.

¹²Tsuabūra ikūwaĩ bika betsa betsapa tenebiai babuama binukubaĩmisbu Deus hatuwē benimakī hatu manakukī haska habū Deus abumamisbu haskabu hatuki Deus yubakai hiwekuĩa hatuki tanani hatu hawē manakushanikiki, maiti sawemakī akawakinã. ¹³Ha inū, txakabū Deus unāti watiruma inū hau nū txakabu wanū Deusū nuku yunutaskaismaki. Haskawē taeshū tsuabūra hatū xināwē hawara kemu tashnia uĩ kanekatsis ikī yuikī: “Deusū unāti wakī ea kanemakatsis ikikiki”, iwanã, hau haska ibubis xinaĩ hãtxayamakubainūbūwē. ¹⁴Deusū haska yunuamabiakē ibubis hatū xinānē txakabu xinākī haska abuai keska aki haki neshei txakabu beyakubaĩmisbuki. ¹⁵Na txakaburã, eskaki. Matu yuinū nīkakāwē. Tsuabūra habū huĩti merã hawara txakabu xinākī me taewatã: “Hawamaki”, ikī txakabu betsa betsapa mekī mata wakubaini Deusbe ana haibunameama hawē hãtxa ana txibākatsi ikama ikubainaibuwē taea niti ikama Deusbe hiweama mawai benushākanikiki. ¹⁶Ē betsabu inū ē puibuū, ē matuwē nuiairã, hau ibubis mã paranāyamanūbū matu shabakabi yuinū nīkakāwē. ¹⁷Nukū Epa Deusū bari inū ushe inū bixi damiwanitū hawē xinã betsa betsapa waisma inū hakiri hawa huneamawē taea haska tibi hawa txakabuma pepa besti hanua huai nuku inākubainikiki. ¹⁸Ha inū, Deusū nuku haska wakatsis ikī hawē kakape txanimawē nuku hiwea bena ināniki. Nuku dami waniwē taeshū nukū dukū hawē bake ikūwākī nū taewani nū hayabuki.

Deusū hãtxa txibaĩ haskai hiwetikiaki, na hãtxarã

¹⁹Ē betsabu inū ē puibuū, ē matuwē nuiaikirã, eskaki, xinaĩrakāwē. Hawara Deusū matu dasibi yusīkatsis ikai menã hawaira nika peirawakubaĩkāwē. Hakia hawara yuii mã hãtxakatsis ikai unāshubira hatu yuikāwē, hawa hatuki sinatamarã. ²⁰Hamē yura betsa ha aki sinatakinã, haska Deusū abuai keska aki mã pepatirumaki. ²¹Haskawē taea matu dasibibū haska Deusū atimapa danāmis txakabu betsa betsapa mã haya henekī puta keyurikāwē. Mã haska waiwē taeshū Deusū kakape matu yusīabu mã ma nīkanirã, hawa danāyamakāwē. Ha Jesusū hãtxarã, kuxipa paepaki. Hatū matu pasha washanikiki.

²²Deusū hãtxa Cristokiri kakaperã, bemakis besti nika bestiama haska hãtxa mã nīkai keska ha hãtxa nīkatã akubaĩkāwē. Hamē haska mã

hãtxa txibãmarã, nĩkabiai ibubis mã paranã bestitirubuki. ²³Tsuãra Deusũ hãtxa nĩka bestimistrã, ha hãtxa txibaĩ haki meseamarã, yura betsã hawẽ besu hawẽ beisitiwẽ ²⁴ũbiakĩ hawẽ besu haskarara ibubis uĩbiatã nasaukekaini hawaira hakimamiski, haskarara uĩshu xinãmarã. Haska keskariai Deusũ hãtxa nĩka bestitã hakimakubaĩkanikiki, hatũ txakabu pewakatsi ikamarã. ²⁵Hamẽ tsuabũra Deusũ hãtxa yununi nĩka bestiama hakimakatsi ikama haska txaniai txibaĩ hatũ txakabu henei pepakubaĩtirubuki. Haska bestiama hawẽ hiwekaini txĩtuãma haska tibi Deusũ hãtxã yunuai menei haskai xinã txãkãshãkanikiki. ²⁶Hakia tsuabũra Deus hiwea kẽwãkĩ xinãkĩ: “Deus ikũwaĩ ẽ hiweshũkũkainaii”, iwanã, xinãbiakĩ hawara atimapa xinãtxakakĩ yui sheti itibia nemai sheti itirumawẽ hatũ xinã pe mekeamawẽ taea ibubis paranãkĩ kanekĩ Deus benimawaturumaki, Jesus ikũwaĩ hamẽkinã. ²⁷Hakia tsuabũra txanima Deus hiwea kẽwã kayabikĩ nũ akaiburã, nũ eska itirubuki. Matu yuinũ nĩkairakãwẽ. Nũ pepa hawa txakabuma ikatsis ikairã, nukũ Epa Deus benimawakĩ eska uĩmakubaĩkãwẽ. Bake ibuumabu inũ, aĩbuaibu hatũ bene ana hayabuma nuitapaibu habuwẽ nuikĩ habũ hawara bishũkĩ hatu merabewakubaĩkãwẽ. Ha inũ, hamapai yurabũ akai txibaĩ kemui irumapayamakubaĩkãwẽ.

Deusũ hãtxa txibaĩ merabenaĩ eskatikiki, na hãtxarã

2 ¹Ë betsabu inũ ẽ puibuũ, betsarã, nukũ Shanẽ Ibu Jesus Cristo pepahaira mã ikũwaĩwẽ taeshũ yura tibiwẽ nuitxakai betsa katukĩ betsa danãyamakubaĩkãwẽ. ²⁻³Haskawẽ taeshũ miyuiwẽ matu yuinũ nĩkakãwẽ. Shanẽ ibũ mane ouro meitxikiti sawea inũ, tari hawẽruahaira sawea matube itxanũ itã matu anu hikiaya huni betsã yuikĩ: “Na tsausti bebunua peki tsaushũ nĩkayuwe”, iwanã, mã hatu duawaya huni betsa nuitapai tari txuka sawea matube itxanũ itã matu anu hikiriaya huni betsã yuikĩ: “Maĩ tsaushũ nĩkayuwe. Nikatsi iki mĩ nishũ nĩkatiruki”, iwanã, ⁴huni nuitapai dakewakĩ shanẽ ibu pe bestikiranai ikĩ mã duawakubaĩmiski. Haska katukĩ haska Deusũ matu amakatsis ikai mã akama ikũkainaii, xinãtxakakinã.

⁵Ë betsabu inũ ẽ puibuũ, matuwẽ nuikĩ ẽ matu abuai ẽ hãtxa nĩkairakãwẽ. Na mai anua tsuabura nuitapaibu Deusũ katua habũ Deus ikũwã kayabiaibu pepakanikiki. Hanua txipu haska hiwekũkainaiwẽ taeshũ niti akama nai anu habe hiwemashanai Deus yubakanishũ danãma hatu abumisshũ hatu manakushanikiki, nai anu hatu hiwemakinã. ⁶Matubunã, xinãkãwẽ, habuwẽ datekĩ mã haska hatukiri xinaĩnã. Ha yura mabuwãyãbu mã duawairã, habunã, matu itxakawamisbuki. Ha inũ, habiabũri matu atxishũ sharabaĩkĩ shanẽ ibubu matu inãmisbuki. ⁷Habunã, nukũ Shanẽ Ibu Jesus Cristõ matu katuni hakiri hawẽ kenawẽ mã hãtxai hãtxa txakabuwẽ hakiri matu

txitemisbuki. Matu haska wamisbukiri xinākāwē. ⁸Haska Deusū hawē hātxa yuishunikabu hatu kenemakī hatu yusīmakeakeni tibi binua Jesusū ha kene ana hatu yušini matu ana yuinū nīkairakāwē: “Mimebi mī yura mī nuimis keskakī yura betsabu tibiwē nuikubaīkāwē”, iniwē taea haska txibākubaīkī hawara Deusū abumis akī mā txibākī akī pewairā, haskarā, peki. ⁹Hakia haratura mabuya inū peiya besti hatukiri xinākī ha yura betsa mabuuma hawawē matu merabewatirubuma hatu xinākī kanekī Deusū yununi pewama matūmebi Deusū kupiti mā itxawaii. ¹⁰Tsuāra dasibi Deusū yusīa txibākatsis ibiakī hakia yusīa bestitxai txibāma kanekī dasibi ha Deusū Moisés yununi inū nemani mā ma habiati txakabuwaki, matū yura hawawē shushati hayamairā. ¹¹Ha inū, Deusū Moisés hawē yusīa kenemakī yuikī: “Aiyābia inū beneyabia betsabe txutanametimaki”, ani inū: “Matūmebi pubēkī yura betsa tenātimaki”, akī yuinikē hanua mā aiyā inū mā beneya yura betsabe mī txutanameamarā, haskai mā peaii. Hamē haskabiai huni betsa tenākī Deusū yusīaki meseama patapakī mā kanekubainaii. ¹²Tsuabūra Deusū yunuti inū hawē nemati Jesuswē hatu unāti wakatsi ma pewaniwē taeshū harakirira mā hātchai inū mā hatu uīmakubainairā, txanima Jesusū yunuti benawē ma matu tashnimakubainikiki. ¹³Deusū nuku eska washanikiki. Matu yuinū nīkakāwē. Tsuabura nū hatuwē nuisbuma Deusūri nuku unāti wai nuiama ishanikiki. Hamē tsuabura nū hatuwē nuikubaīmisburā, hanu kupikī unāti waitiā hawa nuku itxakawama hatu binumakī nuku pasha wakī binumashanikiki.

Haratubūra ikūwā kayabi wai merabenaī unātikiaki, na hātcharā

¹⁴Ē betsabu inū ē puibuū, tsuabura eska hātchamisbuki. “Ē Deus hiweshūkī pe txibākī ē ikūwaiī”, ibiamisbu hakia haska Deusū yununi ashūkī benimawatirubumaki, hamē hawē hātcha bestiwē yuirā, hawa hawē ikūwai kayabi shabakabi hawē hatu uīmakī ashūamabiarā. Haska Deus ikūwai kiri besti hātchamisburā, Deus anu mekei pashati hawē ikūwai hayamaki. ¹⁵Xinākāwē. Eska ikūwai betsa huni kasmai aību haratura nuitapai tariuma inū pitiuma natiā hawa hayama hiweyukē ¹⁶tsuāra tari inū piti hatu inākī merabewayukatsi ikama hawa hatu merabewatikiri hawē xinānē merabenā besūmai hatū kesha bestiwē yuikī: “Tari pe sawetā hawara piti mā pikatsis ikai pikī yaniwatā unānuma hiwekūkaīwē”, iwanā, hātcha pepa yuibiaikī haska hatu uīmakī ashūamabia matū hātcha hamēki. ¹⁷Hamē tsuara: “Deus ē ikūwaiī”, iwanā, kesha bestiwē yuiairā, haska besti kaīmaikiki, haska Deusū abuai shabakabi ashūkī uīmamarā. Hawē akarā, mawa keskaki.

¹⁸Haskai tsuāra ikūwā kayabi wariamabe hātchai eskai mā unātinātirubuki. Matu yuinū nīkakāwē. Tsuabubera hātchakī yuikī: “Mianā, Cristo mī ikūwāyā eānā, yura betsabu ē merabewakubainaii, ikī

ẽ yuiaiwẽ taeshũ haska yura betsa betsapa merabewai ẽ pe hiwemis mia uĩmakĩ haska Cristo ẽ ikũwaĩ ẽ mia uĩmatiruki. Ẽ akaya hakia miã tsuara merabewama haskara Cristo mĩ ikũwaĩ shabakabi mĩ ea uĩmatirumaki. Hãtxawẽs besti ikũwãkĩ mĩ hawara mĩ ea uĩmatirumaki”, akĩ mã hatu dakematiruki. ¹⁹Hanushũ matu betsãri xinãkĩ yuikĩ: “Epa Deus ha besti kuxipakẽ ha besti ẽ ikũwaĩ”, ikĩ mã pe xinãkĩ yuiiai. Haskabiakẽ yushĩ txakabubũ habiaskari ikũwãbiai Deuski datei hawẽ yura txuruĩ saki saki iriamisbuki, kupishanaiki dateirã. ²⁰Haskakẽ Deus ikũwaĩnã, ana unaĩsmapayamakãwẽ. Cristowẽ Deus mã hamẽ ikũwã bestiãrã, hamẽki. Haskakẽ mã kanemis hamẽwãma unãtã ana hamẽama ikũ kayabi wakĩ Cristowẽ Deus dayashũkubaikãwẽ. ²¹Nukũ shenipabu Abraõokiri matu xinãmanũ nĩkairakãwẽ. Hawẽ bake Isaque kaĩma ma berunãkẽ Deusũ Abraõo ikũwaĩ unãti wakĩ yuikĩ: “Mĩ huni bakerã, ha mĩ abuhairai, mĩ bake Isaque Mati Moriã anu iyushũ txi tapu fogão watã hakishũ ea inãkĩ kuakĩ menushãwẽ”, aka iyushũ samama txatxinũ, iwanã, uĩmakĩ akaya Deusũ nemanikiaki. Haska wakĩ hawẽ xinã pewẽ Deus benimawaya: “Ea ikũwaĩ huni pepaki”, aniki. ²²Haska nukũ shenipabu Abraõonẽ Deus ashũkĩ uĩmai hawẽ akawẽ haska ikũwaĩ kayabi shabakabi wamaniki. ²³Haska Abraõonẽ Deus nĩkashũ hawẽ hãtxa txibãkĩ hawẽ bake yauxiama hawara Deusũ yunua ashuniwẽ taeshũ Moissẽs hakiri kenekĩ yuikĩ: “Abraõonẽ Deusũ hãtxa ikũwãniwẽ taeshũ Deusũ xinãkĩ: ‘Abraõo huni pepaki’ ”, aniki. Hanushũ ana Deusũ yuikĩ: “Abraõonã, ẽ haibuki”, anikiaki.

²⁴Haskakẽ bemakis Deus ikũwã bestiama hakia Deusũ yunuari haratubũra mã ashuaĩwẽ taeshũ Deusũ matukiri: “Ma pe wanikẽ haska xinãkĩ ikũwãkĩ mã uĩmakĩ hawara ashũriairã, mã ma periki, ikũwã bestikĩ mã akamarã”, xinãkĩ matũ aka uĩrakubaikãwẽ. ²⁵Abraõo keskai Raabe atiabiamis Deuski mesekĩ Israelbũ shanẽ ibũ tsuma unãnepa unãtinã dabenika Jericó mae ewapa anu shanẽ ibuki txaniabu hawẽ soldadobu habu unãtinãtã txaninika dabe hatu atximanũ, iwanã, Raabeĩ hiwe anu hikiabu Raabeĩ hatu merabewakĩ soldadobu parãshũkĩ hawẽ hiwe anu arubiatã hatu yuikĩ: “Txanima ẽ hatu uĩshuki. Hakia harakirira ma bukanikiki. Hatu benatãkãwẽ”, atã bai betsawẽ hatu nitxĩkĩ merabewanikiaki. Raabeĩ hatu haska waiwẽ taeshũ hawẽ akawẽ Deusũ pepa wariãni. ²⁶Ha inũ, yura yushĩyãbia hawẽ yushĩ kaĩkainaya mawamiski. Haska keskariai ikũwã bestikĩ haska Deusũ yunua txibãkĩ dayashunama hawẽ akarã, hamẽki, hatũ xinã pewama mawa keskarã.

Nukũ hãtxa paepa txi keskakiaki, na hãtxarã

3 ¹Ẽ betsabu inũ ẽ puibuũ, matuwẽ nuikĩ ana matu yusĩnũ nĩkakãwẽ. Hatira itxapa matũmebi hatũ yusĩnanũ ika hawẽ kemuyamakãwẽ. Na hiwea nũ unãmabia nũ Deus dayashunũ ikaiburã,

haska tibi hatu merabewai nũ hãtxakĩ hatu yusĩbiamis habiawẽ taeshũri hawa kaneama Deusũ nuku tibi unãti washanikiki. ²Dasibibunã, nũ kanehairamisbuki. Haskakenã, tsuabũra hãtxa txakabu yui shetxakakĩ kanekatsis ikama hawẽ yura mekekĩ hamapai tibi xinãkĩ hawẽ xinã meke pewatã hawẽ hiwea kayatapĩbaĩtirubuki. ³Ha inũ, haska keska wakĩ cavalo nũ mekebaĩmisbukiri matu yusĩnũ nĩkakãwẽ. Cavalo hawẽ yura hirabi mekemabaĩkatsi hau nuku nĩkabainũ hawẽ hashpanu mane hãkishkũtã hawẽ bushka bushkeãkeakebaĩkĩ dasibi hawẽ yura hirabi nũ mekemabaĩmiski. ⁴Ana haska keskari betsarã, shashuwã ewapa niwẽwãnẽ tuabiabaĩmiskẽ hanira bukĩ huni hatũ bunikatũ hariri bukatsis ikĩ hawẽ bushkeãkeakebaĩti haimã keska txinetamea hatiumawẽ bukĩ kayatapiãkeakebaĩmisbuki. ⁵Haska keskari wai nukũ hanawenã, hamapai betsa betsapakiri yui nũ hawẽ hãtxamiski, pepa inũ txakabu hatu yuikĩ hatu xinã hunekĩ hatu xinã pe wamakinã. Haska keskari wakĩ nũ hatu eska watiruki. Bai ewapa txi dekẽ pixtawẽ ketiã ha bai ewapa menu keyukĩ tawakara abaĩmiski. ⁶Nukũ hãtxarã, txi keskariki. Haska keskawẽ tsukira xinãtxaka pixtakĩ nũ shetxakai hãtxairã, nũ ha hatu dabãmakĩ nuitapa watiruki. Hamapai hãtxa txakabu nũ yuiairã, paeki. Haska xinaĩ nũ hãtxamiswenã, ibubis nukũ hiwea bai menukĩ itsa wakĩ nũ benumiski. Satanãs txi anu kashanaitũ hatũ matu xinãmamiski, matũ hiwea pe kainai nakumakĩ txakabu wamakinã. ⁷Ha inũ, yuinaka ni merã hiweabu inũ, peiyabu inũ, nutawẽ mapumisbu inũ, iãnẽwã merã yuinaka hiweabu nukuki nukuai bitã pubẽbiakẽ dasibi daewakĩ unaĩsmapa watã yurabũ beya wakĩ daewatirubuki. ⁸Hakia tsuã nukũ hãtxa nemakĩ ibubis mekekĩ pewatirumaki. Ha txakabu haki mata hatũ binua haska washũ hãtxa pe yuitirumaki, ha txakabu itxapa pae matarã. ⁹⁻¹⁰Ha inũ, hãtxakĩ habias hanawẽ nukũ Shanẽ Ibu Epa Deus pe yuikĩ kẽwãbiatã yurabu ha itsa wakĩ dami wanirã, habias keshawẽ hatuki shetxakakĩ nũ hatu yupumiski. Ë betsabu inũ ã puibuũ, nũ ana haskatirubumaki. Xinaĩrakubaĩkãwẽ. ¹¹Ha inũ, habias txatxanua ãpash paisma inũ ãpash muka habaismaki. ¹²Ha inũ, figueira hi bimi ha besti bimimiski, shenã ikamarã. Ha inũ, nixi betsa hawẽ bimi besti imiski, figueira ikamarã. Ha inũ, iã batapanu ãpash paisma nũ bitirumaki. Nukũ hãtxa habias keskari wakĩ habias hanawẽ hãtxa pepa inũ hãtxa txakabu nũ yuiama itixaraii. Haskakẽ nukũ hãtxa Deus mekematã Deus kẽwaĩ yurabuki ana shetxakai ana hatuki ã hẽ iyamakubaĩkãwẽ.

Unanepa kayabirã, eskatikiaki, na hãtxarã

¹³Eskai unãnepa kayabi mã hiwetiru matu yuinũ nĩkairakãwẽ. Txanima matubu hatiribũ Deusũ hãtxa unãhairakĩ mã nĩkahairakubainaibunã, kaneama yurabu matũ xinã pe hatu uĩmai pehaira hiwekubaĩkãwẽ. Mã haska hiweabu hawara pe mã akubaĩmis

xinākī ana yuiama duapa bestikī haska Deusū xināwē babutā unānepahairakī shabakabi yura betsabu mā hatu uīmatirubuki. ¹⁴Hakia matubu betsa unānepakatsis ibiai yura betsabu tibi hawara haya mī mia haskatiruma xinaī matū huītinī pubēkī hatu pashkanū ika shanē ibunū ikī haska Deusū abumis txanima mā hayamabia haska bestiwe mā kēkubaīkanaii. ¹⁵Haskakī kanei ibubis unānepapaikī haska Deusū xinaī anua huai akama hakia haska Deus ikūwābuma inū Satanāsā xināmis haska keskarianū ika mā ikaii, yura betsabu tibi binunū, ikirā. ¹⁶Hanua matu anua tsuara unānepabiaya ha txibākatsi ikama haki sinatai eari haskarianū ika xinaī shanē ibunū ika mā binunānaī mā haskaibu tsuā matu pe meketimakē hamapai txakabu tibi mekī mā akai hayaki. ¹⁷Hakia haska Deus anua huai haya hawē unānepakī akirā, mā eskatirubuki. Matū yura mā shanē ibubia matū xināwē shanē ibukiri xināma hatu binukatsi ikama pe besti ikūkaini shabakabi mā hatu uīmatirubuki. Ha dikabi duapai inū, hatuwē nuikī betsabu hātxai nemama nīkamis inū, daewanika inū, betsabuwē nui merabenā bestimis inū, beparameama dasibi hatu merabewamis inū, txanima yui kayabimis inū, yurabu paraisma inū, Deus txibaī txītuāma inū, pepas besti katui unānepabu mā hiwetirubuki. ¹⁸Haska unānuma mā hatu hiwetākubainai ha unānumawē taeari yura betsabu unānepariakī shabakabi hatu uīmariakī pe besti mā hatu uīmakubaītirubuki.

Deusbe haibunametā ana txītūtimakiaki, na hātxarā

4 ¹Mā unaī ikai hanua hukī matu ha imakī hātxawē hanubi txitenamemakī matu detenamemairā, haska kaīkinā, matū huīti meranua kemu txakabu tashnikī matu imaikiki. Mā haskakūkainairā, xinākāwē. ²Ha inū, hawara bikatsis iki kemubiakī mā bitirumawē taea hawara yura betsa haya uī hawē mā kemuai yura betsaki sinatakī mā tenākatsis ikaii. Ha inū, yura betsa mabu hayakē putamatā bianū ika nui sina detenū ikasmai mā ha ibestimiski. Habiaskabiakē hawara Deusū matu inātiru yukakī mā ea aismawē taeshū Deusū hawa matu ināmaki. ³Ha inū, hawarakiri Deus mā yukamiski. Hanushū mā yukakī mā ea abia hawa mā bismaki, mā hamakiri yukatxakaiwē taeshunā, haskarā, haska Deusū xinaī keska akatsi ikama haska matūmebi hawē beparamei ibubis benimai mā hamē txakawakatsi ikī hakiri xinaīnā. ⁴Haskati kemaī yurabū mā ikūwākī pewabumaā, haskai Deus haibu wabiatā matūmebi hawara Deusū danaī mā akubainai? Haskakē tsuabūra hawara Deusū abuama abukī Deus danaī ana habe haibunamekatsi ikabumaki, ana txītūtā haki sinatamairā. ⁵Matu xināmakatsi ikī Deusū hātxa hakiri kenekī yuikī: “Deusū Yushī Pepa nuku merā hiwemanitū nuku yauxikī mekekubaīmiski”, iwanā, yuikī hamē hakiri keneama iniki. ⁶Hakia hamapai tibi nū akairā, hawē pepawē nuku merabewakī

binumaikiki. Haska hawē hātxa yuishunikatū kenekī: “Tsuabūra yuikī: ‘Hamapai betsa betsapa emebi ē atiruki’, ikī keaīburā, Deusū hatu beshtemiski. Hamē tsuabura babutā yuikī: ‘Deusū besti ea merabewaya hawara txakabu hawē pepawē besti ē daībaītiruki’, ikaibu duawakī habu merabewakubaīmiski”, iniki. ⁷Haskawē taeshū Deusū merabewakī hau matu mekekubainū haska abuai ashūkī txibākubaīkāwē. Haskai hē iyamakī diabo Satanásā matu txakabuwamakatsi ikaya: “Deusū ea mekeaya ē mia nīkamaki. Turi kariwe”, mā wakubainaya Deusū kuxipaki datei Satanás pashashanikiki. ⁸Haskakē tsuabūra Deus inū Satanás ha dabe txibākī mā xinātxakaya matu yusīnū nīkakāwē. Hanū Deus xinā kayabikī haibu kayabi warikāwē, hari hau matube haibunāi dasinunā. Mā haskakubainaiburā, haska nukū mekē detsis mepanui nū yamamis keska wakī matū huītiwē mā xinā txakabuwai haki petxi hakimatā yamawarikāwē. Haska wakī mā Deus abukī haibu wakatsis ikaibu Deusū matu haibu washanikiki. ⁹Ha inū, mā habe haibunameama txakabuwakubainaibuū, ana pepeama matū txakabu unātā hawē kashakatsi iki ana usaī benimama huīti nixmai punu nukatā matū xinā inū matū huīti pewarikāwē. ¹⁰Hanua xinā betsai babutā nukū Shanē Ibu bebūshū yuikī: “Eānā, txakabu besti ē akubaīmiski. Ē txakabu ea buashūtā ana xināma ea mekekubaīwē”, mā akubainai duawakī Deusū hawena wakī matu kēwākī binumashanikiki.

¹¹Ē betsabu inū ē puibuū, betsabū ikūwaību betsabukiri hawara txakabu nīkatā yura betsabu yuibaūkī mā habu yuaīī, hatukiri haskatimabiakenā. Txanima Deusū nuku yusīkī: “Matūmebi mā nuimis keskakī yura betsa betsapa tibiwē nuikī hatu duawakubaīkāwē”, iwanā, nuku yusīniki. Haskakē tsuabūra ikūwaī betsabu txitekī Deusū yusīa txiteriakī haratura yusīa mā abuamabia hawē besti hatu unāti wakī mā hatu txiteakeakeaii, matū yunukī akawakinā. Hatu haska wai mā daki ana Deusū yusīa txibākatsi ikama danaī mā haki meseamaki, hawē yunutikirā, Deusū abiashanayarā. ¹²Ha inū, hawara nū anūbū Deusū hawē hātxa nuku inākī yununiwē taeshū ha bestitū yurabu kupiakeaketiruki, hatū pepawē inū hatū txakabuwenā. Habiaskabiakē hawē hātxawē yununi xināma kanei maturā, habū matu enawaibu hatu unāti wakī hatu txitenū ishū mā kanekubainaii. Hatu haska watimaki.

**Tsuara yubakai kēbiatā mexukiri haskarashanai
tsuā unāmakiaki, na hātxarā**

¹³Eskakiriri natiā matu yusīnū nīkakāwē. Hawara Deusū matu amakatsi ikai xināma hawara matūmebi mā akatsi ikai akī tsuāra yuikī: “Ikis kasmai, mexukiri kasmai, harakirira mae ewapa betsanu kashū harishū bari hirabi mabu inānanākeakekaūkī pei itxapa bikī ē itxa watāshanaii”, iki mā hamē yubakaii. ¹⁴Mexukiri hawara kaīkī

mia itimaska watiru mĩ unāmaki. Nukū hiwearã, basnū keskakiri nū xinãtirubuki. Penama basnū bututã mayakabiashu hawaira pua iki maĩbaĩmis keskai natiã mã hiwebia mexukiri mã mawatiru tsuã unãmariki. ¹⁵Hakia eskakĩ mã xinã pewatiruki, matu yusĩnū nĩkakãwẽ. Tsuãra xinãkĩ yuikĩ: “Nukū Shanẽ Ibũ ea mekeshũ hiwemayuaya hawara haska ea xinãmai ẽ atiruki. Ea xinãmamakẽ ẽ atirumaki”, ikĩ pe mã xinãkubaĩtirubuki. ¹⁶Hamẽ haskama matu ibubis hãtxai kẽkĩ hawara Deusũ matu amakatsis ikai xinãma haska mã akatsi ikai besti matũmebi kẽkĩ anũ ibestikũkainairã, txakabuki. ¹⁷Haskawẽ taeshũ tsuabũra hawara pepa Deusũ abumis unãbiakĩ mã akamarã, txakabukĩ Deus mã pashkaii.

Mabuwãyãbu haskashanaibu bebũkiri hatu yuinikiaki, na hãtxarã

5 ¹Mabuwãyãbuũ, haska kaĩbiranaya mei kashai saĩ iki mã nuitapashanaikiri matu yuinũ nĩkakãwẽ. ²Natiã mabu inũ pei itxapa inũ, tari pepa mã hayaki. Hakia matũ pei yamaya matũ tari hawẽrua hawẽ masãnẽ pikĩ pesa pesa akĩ keyuriashanikiki. ³Ha inũ, matũ ouro pei heshe inũ matũ prata pei heshe itxapabiakẽ tsua merabewakĩ hatu inãma mã aru bestikubaĩmis pui itxai keyushanikiki. Jesus ana huriamakẽ natiã matũ pei mã itxa wamiswẽ taea Jesus ana ma hua kemaya ha mane pui itxai habai ha matuki txaniai keskaya hawẽ taeshũ Deusũ txi keskawẽ matu yama washanikiki. ⁴Haskashanikiki. Nĩkairakãwẽ. Dayakapabu hatu dayamakĩ matũ bai hatu urumakĩ hatu parãkĩ haska wakĩ mã hatu beshpa betximis yuiaibu nukũ Epa Deus kuxipahairatũ hatu nĩkamiski. Ha inũ, matũ yunu matu tsekashũ mãtxĩshũmisbũ haska mã hatu pakama yui matuki ha ikaibu nĩkariamiski, Epa Deusunã. ⁵Na mai anu yura mabuwãyã hiwearã, matũ mã uĩtirubuki. Hatiriburã, eska bestiwe hiweabuki. Tari hawẽrua sawea inũ, mabu hawẽrua besti haya hawẽ besti kemuaiburã, ina awa pitxakayama shuarãwã nia keska ma hanu dete kemabu keska mã hiweabuki. ⁶Matunã, haratubũra hawa matu txakabuwaishuma betsabu tenãkĩ itxapabu mã hatu itxakawamiski, habũ hawa matu nemakĩ yuiabumarã.

Hawara bika tenebiai hĩ hĩ ikama tenetikiaki, na hãtxarã

⁷È betsabu inũ ẽ puibuũ, nukũ Shanẽ Ibu ana hushanaya hĩ hĩ ikama tenetã manakakubaĩkãwẽ. Haska keskariakĩ bai wanikatũ hawẽ yunu banaima tsekashanũ, iwanã, ui ikai manamiski, hĩ hĩ ikamarã. ⁸Matuburi hĩ hĩ ikama tenetã manakairã, txĩtuãma xinã mestẽwãkãwẽ, nukũ Shanẽ Ibu hawaira hushanikikirã. Uĩrakubaĩkãwẽ.

⁹È betsabu inũ ẽ puibuũ, Epa Deusũ dasibibu hatu unãti washanai ma hua kemaki. Hau matu hatube unãti watã kupiyamashanũ ana nukũ betsabube ha iki kũyã idabeyamakubaĩkãwẽ. ¹⁰È betsabu inũ ẽ puibuũ, nukũ shenipabũ Deusũ hãtxa yuishunikabũ Deusũ hãtxa shabakabi hatu yusĩ bika tenebiai hĩ

hĩ ikama tenetã hiwepaunibukiri xinaĩ habiaskariai hiwekubaĩkãwẽ. ¹¹Ha inũ, txĩtuãbumawẽ taeshũ Deusũ duawakĩ hatu kẽwãkubainiki. Nukubu nũ xinã txãkãkatsis ikairã, hawara bika tenekĩ haska besti meama hawẽ kuxipakĩ binukĩ nũ tenetirubuki, haska nũ abumabiarã. Haska nukũ shenipabu Jó ini mã nĩkamiskiri shabakabi ana matu xinãmanũ nĩkakãwẽ. Hamapai bika tibi yurabũ tenetirubu Jõ tenekubainaya hawẽ yura txami keyuni inũ hamapai bikahaira teneai Deusũ nemama ibiaya Jõ Deus ikũwãpakekubaini txĩtuãma inikiaki. Haska Jõ ikũhairawai nukũ Shanẽ Ibu Deusũ haskara watã hawẽ nuikĩ duawakĩ atimas hawẽ isĩ shushawatã ana hawenabu inũ hawẽ yuinaka debui keyuima ana hawẽtxais inãkeakebainikiaki, hawẽ xinã pepawẽ Deus Jówẽ nuikinã, nukũ Shanẽ Ibu nui txakama inũ merabenã txakaismatũ hawẽ nuikĩ ashũkinã.

¹²Ë betsabu inũ ẽ puibuũ, hawara hatu ashũkatsis ikĩ hawẽ hatu mestẽhaira wamanũ ishũ Deuskiri kasmai hamapai tibikiri hãtxai habukiri yubakayamakubaĩkãwẽ. Hafia: “Ë akaii”, itã kaneama akubaĩkãwẽ. Hamẽ: “Ë akamaki”, iki yuiriata ariayamakubaĩkãwẽ, mã haskakĩ kaneismawẽ taeshũ hau Deusũ matu kupiyamashanunã.

Deusbe hãtxatikirikiaki, na hãtxarã

¹³Tsuabũra mã hamapai bika betsa betsapa meairã, Deusbe hãtxakĩ hawẽ kuxipa yukakubaĩkãwẽ. Ha inũ, tsuabura huĩti benimai xinã txãkãkĩ Deus kẽwai hau hatũ huiwẽ nawakubainũbũwẽ. ¹⁴Haska inũ, tsuara ikũwai betsa isĩ teneaya habũ matu yusĩkĩ mekenikabu hatu kenakãwẽ, habu beshũ nukũ Shanẽ Ibũ kena kuxipawẽ haratura sheniwẽ pushatã hau shushawanũ hau Deus hakiri yukashũkubainũbunã. ¹⁵Deus ikũhairawai mã habe hãtxashunaya ha isĩ teneai shusha wakĩ nukũ Shanẽ Ibũ ana benikĩ hatu kuxipa washanikiki. Ha inũ, ha isĩ teneaitũ hawara Deusũ nemani kanei txakaburiaxina Deusũ buashũtã ana xinãma ishanikiki. ¹⁶Haskakẽ matũ txakabu ana huneama haska mã kanekubainai ikũwai betsabube yuinamekĩ txanikĩ Deus ea akĩ hau matũ txakabu buatã matũ yura shushawanũ yukakubaĩkãwẽ. Deusũ mia unã keyuaya mã habe haskai hãtxairã, txanima tsuara yura pepakirã, Deusũ kuxipa pae itxapa hayaki. ¹⁷Ha inũ, nukũ shenipabu Elias nuku keskakiri ana xinãnãkãwẽ. Bika tenei Deusbe nũ haibunameai keskai txĩtuãma Eliasri hiwekũkainikiaki. Hafia hawenabũ Deus txibãbumawẽ taeshũ Eliasĩ Deus yukakĩ yuikĩ: “Enabu mĩ kuxipa uĩmakĩ ana ui hatu inãyamayukubaĩwẽ”, akĩ yukakĩ ui nesewaima bari dabe inũ besti namakis ui ana imama inikiaki. ¹⁸Hanushũ Deus ana yukakẽ hawẽ kuxipa hatu uĩmakĩ ui ana tuea hanua yunu pakiwa ewai ana bimihaira hayakũkainikiaki.

Ikũwãbiatã ha bai txanima heneabu merabewatikiaki, na hãtxarã

¹⁹Ë betsabu inũ ẽ puibuũ, tsuara matũmebi txakabui bai pepa henetã mã ma benukenã, hau ikũwai betsã mia merabewakĩ hau ana matu

txītūwākubainūbūwē. ²⁰Xinākāwē, matu tibibū mā hatu merabewakatsis
ikaiburā, txītūkī hatū bai pepa benuxinabu mā hatu merabewairā,
txanima mawa kayabirububiakē mā hatu kaĩmakĩ pasha waii,
Deusū hawē hatu kupiti itxapa hayabubiakē hatu Deus daewashūkī
buamashūkinā.

Hatiski, ē hātxarā.

Tiago